Dnevni list: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarao: D. Lukić

Dnevni list: U nedjelju su izbori. Što želite poručiti građanima BiH?

Valentin Inzko: Prije svega, želio bih pozvati građane da izađu na birališta i glasuju. Najgora opcija je da u nedjelju ostanu kući. Ukoliko su zadovoljni rezultatima rada predstavnika koje su izabrali prije četiri godine, mogu im još jednom dati svoje povjerenje. Ukoliko nisu, ima puno drugih stranaka i kandidata za koje mogu glasovati.

Dnevni list: Kakva je po vašem mišljenju bila predizborna kampanja? Prljava, „niska“, loša, negativna…? Zbog čega i dalje dominiraju nacionalne teme?

Valentin Inzko: Političke elite koriste nacionalizam i etničke teme kako bi skrenule pažnju sa stvarnih pitanja koja građani zaista smatraju izuzetno važnim: zapošljavanje, plaće, putovi i bolnice, sustav u kojem nema korupcije i organiziranog kriminala. A koriste nacionalizam kako bi motivirali birače da glasuju za njihovu stranku i njene kandidate, služeći se argumentom da će ti ljudi štititi „svoje“. Ponekad se pitam od koga građane treba štititi: od drugih etničkih skupina ili od njihovih vlastitih političara.

Još jedno pitanje koje se skoro nije ni spominjalo tijekom predizborne kampanje je veliki broj mladih i talentiranih ljudi koji napuštaju Bosnu i Hercegovinu. Sasvim je jasno da je neuspjeh političkog establišmenta što zemlju napušta sve više najboljih i najpametnijih ljudi. Do toga dolazi jer se elite ne fokusiraju na osiguranje učinkovitosti ovog društva i kreiranje ekonomije u kojoj građani mogu nastojati ostvariti svoj puni potencijal. Političarima je više stalo do njihovih vlastitih interesa nego do naroda, iako to nikada ne bi priznali, a posebno to ne bi priznali prije izbora.

Građani bi zaista trebali razmisliti o ovim pitanjima tijekom predizbornoga perioda.

Dnevni list: Pojavile su se brojne sumnje u regularnost izbornog procesa. Što Vi imate reći o tome? Institucije očito nisu uradile kvalitetan posao. Može li se čak postaviti i pitanje njihove odgovornosti?

Valentin Inzko: Međunarodna zajednica je itekako svjesna ovih informacija. Čujemo razne stvari iz različitih dijelova zemlje i iz inozemstva, a te informacije razmjenjujemo u okviru međunarodne zajednice i s nadležnim međunarodnim organizacijama. Smatram da smo svi svjesni da trebaju postojati posljedice za takvo ponašanje.

Sve počinje od integriteta svakog birača koji ne bi trebao dopustiti da ga političke stranke i pojedinci potkupe i izmanipuliraju, nego takve postupke treba prijaviti. Građani se ne trebaju plašiti, jer se nemaju čega plašiti. Izbori su šansa da građani političare ostave bez posla. A ne obrnuto.

Dnevni list: Postoji li bojazan od političke krize nakon izbora? Što će se dogoditi nakon 7. listopada? Pitanje Izbornog zakona nije riješeno, na koji način će se implementirati rezultati? Pojavila se informacija da će međunarodna zajednica nametnuti rješenje?

Valentin Inzko: Trenutno je prioritet da izbori budu slobodni i fer i da građani iskoriste svoje demokratsko pravo. Izborne rezultate treba provesti u što kraćem roku. Nijedna politička stranka nema pravo da blokira provedbu izbornih rezultata samo zato što njima nije zadovoljna.

Dnevni list: Kakva je budućnost BiH s obzirom na vrlo negativnu retoriku koju koriste ključni politički akteri u BiH, ali i na stanje u regiji?

Valentin Inzko: Situacija u BiH uglavnom, ali ne u potpunosti, ovisi o ponašanju političara. U biti, izbor je jednostavan. Neki političari mogu nastaviti s nacionalizmom, blokiranjem i svim onim što se dešava iz kulisa, što će za posljedicu imati kontinuiranu političku nestabilnost, lošu ekonomiju, organizirani kriminal i korupciju i primorat će građane da i dalje napuštaju zemlju. Ili mogu odlučiti da pokušaju promijeniti stvari nabolje, fokusirati se na pitanja koja će za građane značiti bolji život i zadržati ih u BiH.

Dnevni list: Milorad Dodik Vas optužuje da se „petljate“ u izbore? Vi kažete da niste dovoljno

intervenirali, da ste trebali još više…

Valentin Inzko: Znao sam da će taj dio moje izjave završiti u naslovu. Moj kompletan odgovor je bio sljedeći: „Da budem djelomično ironičan, bojim se da međunarodna zajednica nije dovoljno intervenirala. Trebali smo više insistirati na skeniranju glasačkih listića i na drugim tehničkim poboljšanjima koja bi pomogla u osiguranju slobodnih i poštenih izbora."

Takve neutemeljene tvrdnje i neprekidne teorije zavjere koje propagiraju neki političari u BiH dio su dugoročne političke strategije. Neki političari sebe žele predstaviti kao branitelje svog konstitutivnog naroda i njihovog entiteta i kao žrtve međunarodne zajednice. Oni od toga imaju koristi na izborima i privatno.

Postoji nekoliko razloga zašto napadaju međunarodnu zajednicu bez ikakvoga razloga. Kada se radi o RS, sadašnji predsjednik želi prikriti činjenicu da je on nekada bio vrlo konstruktivan partner međunarodne zajednice. Jednom je također priznao da je počinjen genocid. Sada tvrdi da su događanja u Srebrenici izmislili Amerikanci. To je grozno.

Drugo, koriste takvu retoriku kako bi skrenuli pozornost s pitanja koja su građanima zaista vrlo važna: zapošljavanje, zdravstvena zaštita, putovi, borba protiv korupcije. Ne bi nikada priznali da je situacija u njihovom entitetu loša zbog njihove loše politike. A čak i da sam u krivu, građani ipak vrlo jasno iskazuju svoje nezadovoljstvo napuštajući zemlju.

Međunarodna zajednica želi biti partner ovoj zemlji. Mi želimo pomoći da ova zemlja bude funkcionalna i prosperitetna. No, s druge strane, ne možemo dopustiti nekim neodgovornim političarima da ugroze sve pozitivno što je postignuto nakon rata.

Dnevni list: Jeste li primijetili da u predizbornoj kampanji nije bilo apsolutno nijedno sučeljavanje ključnih rivala? Kakva je to demokracija?

Valentin Inzko: To je zanimljiv komentar. Nadao sam se da će u posljednjem tjednu predizborne kampanje biti više izravnih sučeljavanja političkih rivala. Također sam se nadao da će se predizborna kampanja fokusirati na pitanja kao što su ekonomija, borba protiv organiziranog kriminala i korupcije, socijalna pitanja, problem emigriranja građana iz BiH, ali, nažalost, to nije bio slučaj.

Dnevni list: Imate li neku poruku za političare u BiH? A koju će oni ozbiljno shvatiti…

Valentin Inzko: Moja poruka političarima je da građane počnu shvaćati ozbiljno. Svi građani Bosne i Hercegovine su umorni od pitanja koja vode ka podjelama i od izgovora kojima se opravdava zašto su problemi koje vlasti rješavaju u drugim zemljama u Bosni i Hercegovini nerješivi. Za svaki problem postoji rješenje. Tako ljudi postupaju kada organiziraju svoj privatan život i tako žele postupati i izabrani dužnosnici kada im se povjeri zadaća vođenja zemlje.

Želio bih završiti s porukom za građane: Iskoristite svoje demokratsko pravo i glasujte. Iskoristite to pravo ponosno i dostojanstveno. Ne dopustite da vaš glas bude na prodaju ili da se njime manipulira. Ne plašite se da izaberete one koji vam mogu osigurati bolji život. Izađite na izbore i glasujte. Ukoliko to ne učinite, o vašoj sudbini će odlučivati drugi.